

Pénzügykutató Zrt.

Bankstratégiák

Várhegyi Éva

tudományos tanácsadó, az MTA doktora

Újratervezés

A GKI Gazdaságkutató Zrt. üzleti konferenciája

Budapest, 2011. december 1.

Vázlat

1. A magyarországi bankokat ért kettős sokk
2. A kettős sokk hatása a magyar gazdaság finanszírozására
3. Banki válaszok: a körvonalazódó üzleti stratégiák
4. Várható következmények
5. Következtetések

1. A magyarországi bankokat ért kettős sokk

a) Általános, mindenütt érvényesülő sokk: hitelválság

- Portfólióromlás, jövedelmezőség-csökkenés, tőkehiány
- Források szűkössége és drágasága
- Tulajdonosi preferenciák módosulása:
 - kockázatkerülő magatartás, hitel/betét arány csökkentése
 - tőkeáttétel csökkentése

Következmény: hitelszűkítés, hitelezési kondíciók szigorodása

Hitelszűkítés átmeneti kivédésére „**Bécsi kezdeményezés**”

- Cél: a hitelállomány szinten tartására
- A magyar kormány 2010 nyarán felrúgta az IMF-szakítással

b) Speciális magyar sokkok: „brutális” különadó és végtörlesztés

A magyar banki különadó problémái:

- Jogbiztonságot sérti (kvázi visszamenőleges hatályú)
- mértéke eltúlzott (5-10-szeres)
- felhasználása folyó költségvetésben
- versenytorzító

A különadó közvetlen hatásai:

- Megszűnt a bankszektor jövedelemtermelő képessége
 - A bankok nagy részénél tőkevesztést idéz elő
 - Csökkenti a bankok kockázatviselő és hitelező képességét
- Versenyhátrányt okoz a KKE-régióban
 - Eddig csak Szlovéniában alkalmazták, ötöd akkora mértékkel
 - 2012-től Szlovákiában vezetik be, máshol EU-szabályozásra várnak

A végtörlesztés közvetlen hatása

- árfolyamveszteség $\frac{3}{4}$ -ét bankok viselik
- 200-500 Mrd Ft körüli veszteség, zöme tőkevesztés

Áttételes hatás: az általános befektetői bizalom megingása

Beleillik a jogbiztonságot aláásó, a befektetőket elriasztó kormányzati beavatkozások sorába:

- magánnyugdíj-pénztári vagyon konfiskálása
- ágazati különadók: vagyondézsmá
- végtörlesztés: a magánjogi szerződések kormányzati felülírása

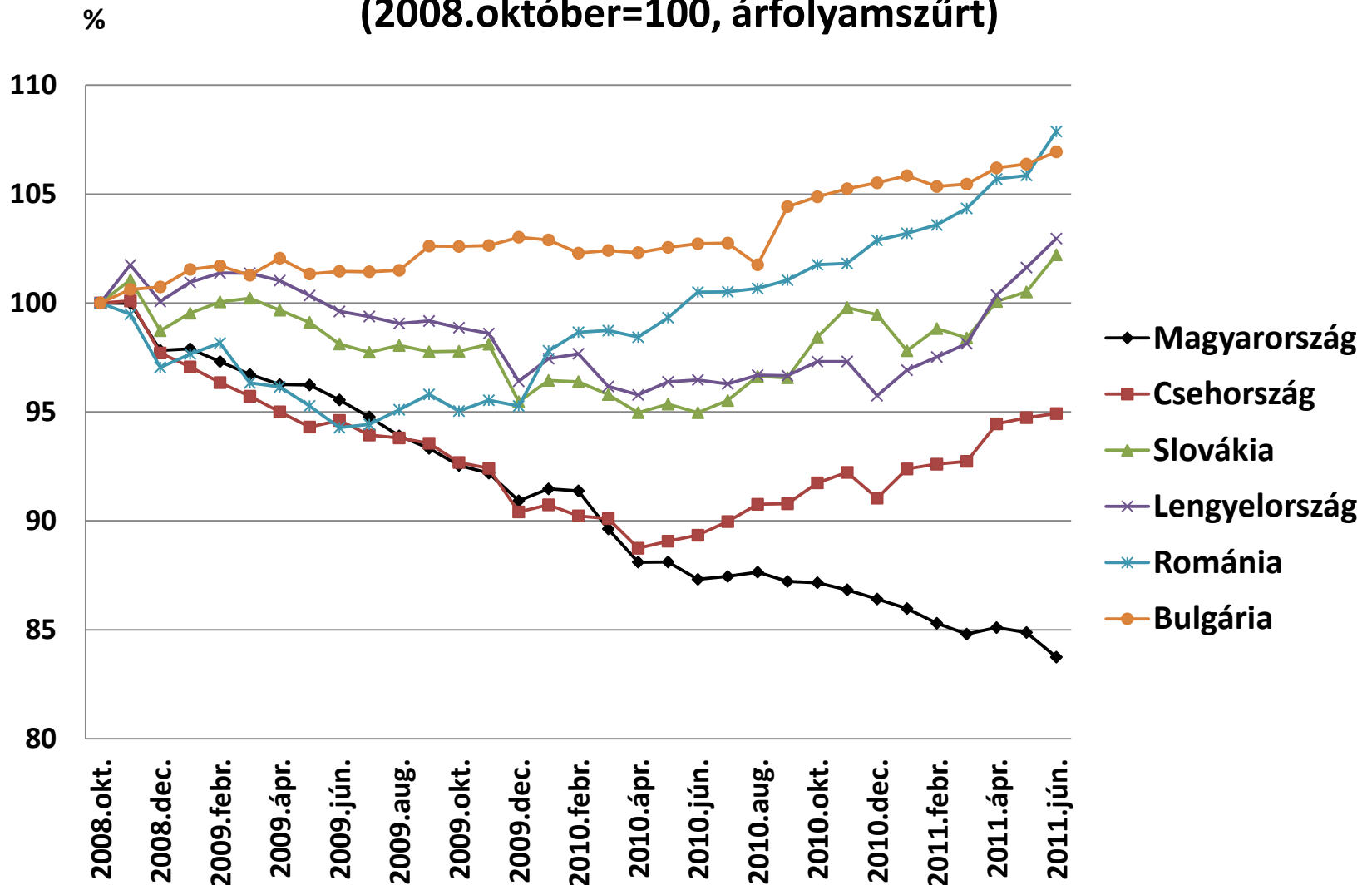
2. A kettős sokk hatása a magyar gazdaság finanszírozására

A hitelezés tartós, a kilábalást akadályozó csökkenése...

... ami nem szükségszerű, hiszen a többi KKE-országban legkésőbb 2010 közepétől felívelés kezdődött a hitelezésben (**ábra**)

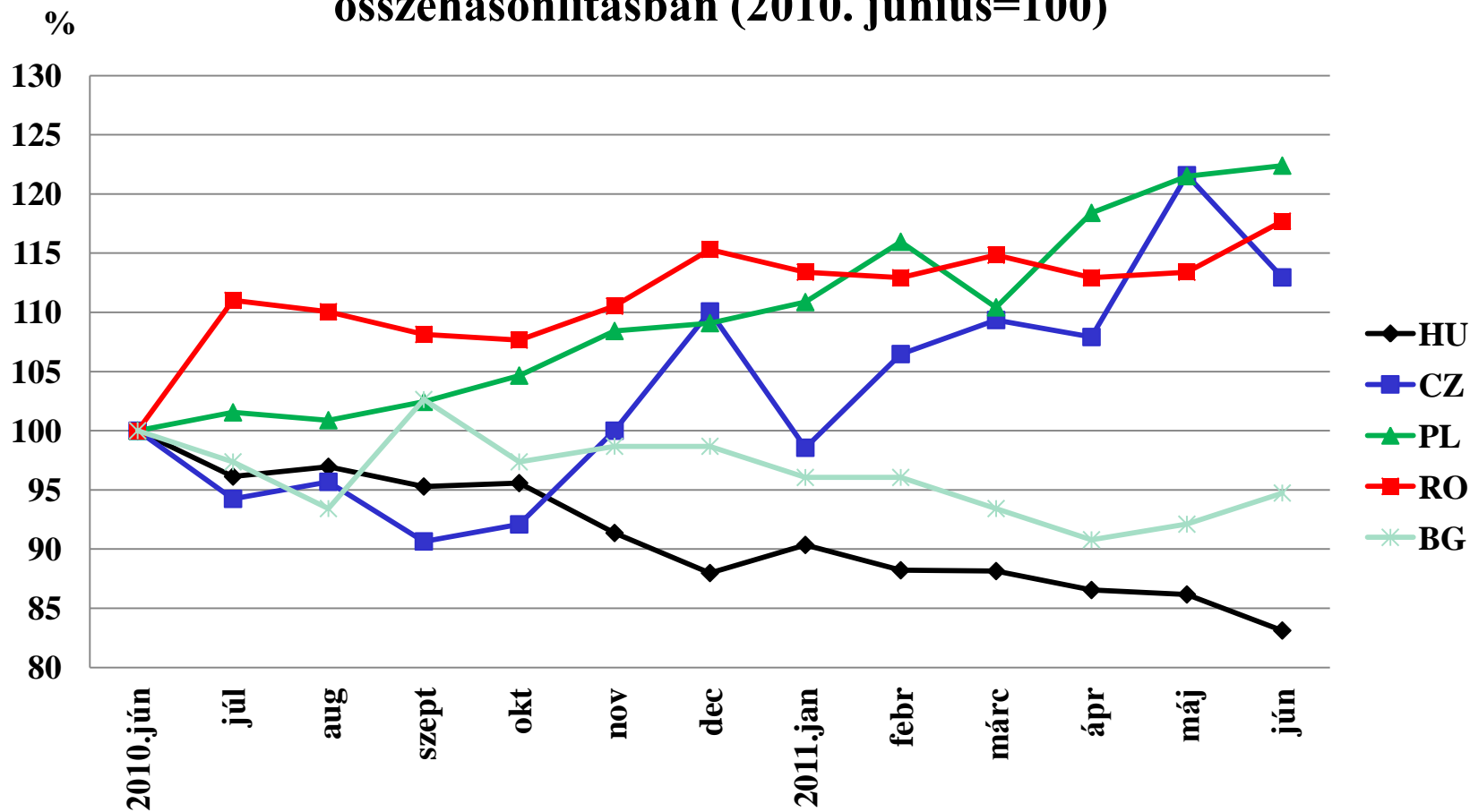
2010 nyarától Magyarország a régió „fekete báránya”

Vállalati hitelek alakulása a KKE-régióban (2008.október=100, árfolyamszűrt)

... a hitelcsökkenés mögött 2010 nyarától a külföldi források kivonása áll

A bankrendszer külföldi forrásai nemzetközi összehasonlításban (2010. június=100)

Forrás: MNB

Forráskivonás látható oka:

a kirívó mértékű banki különadó

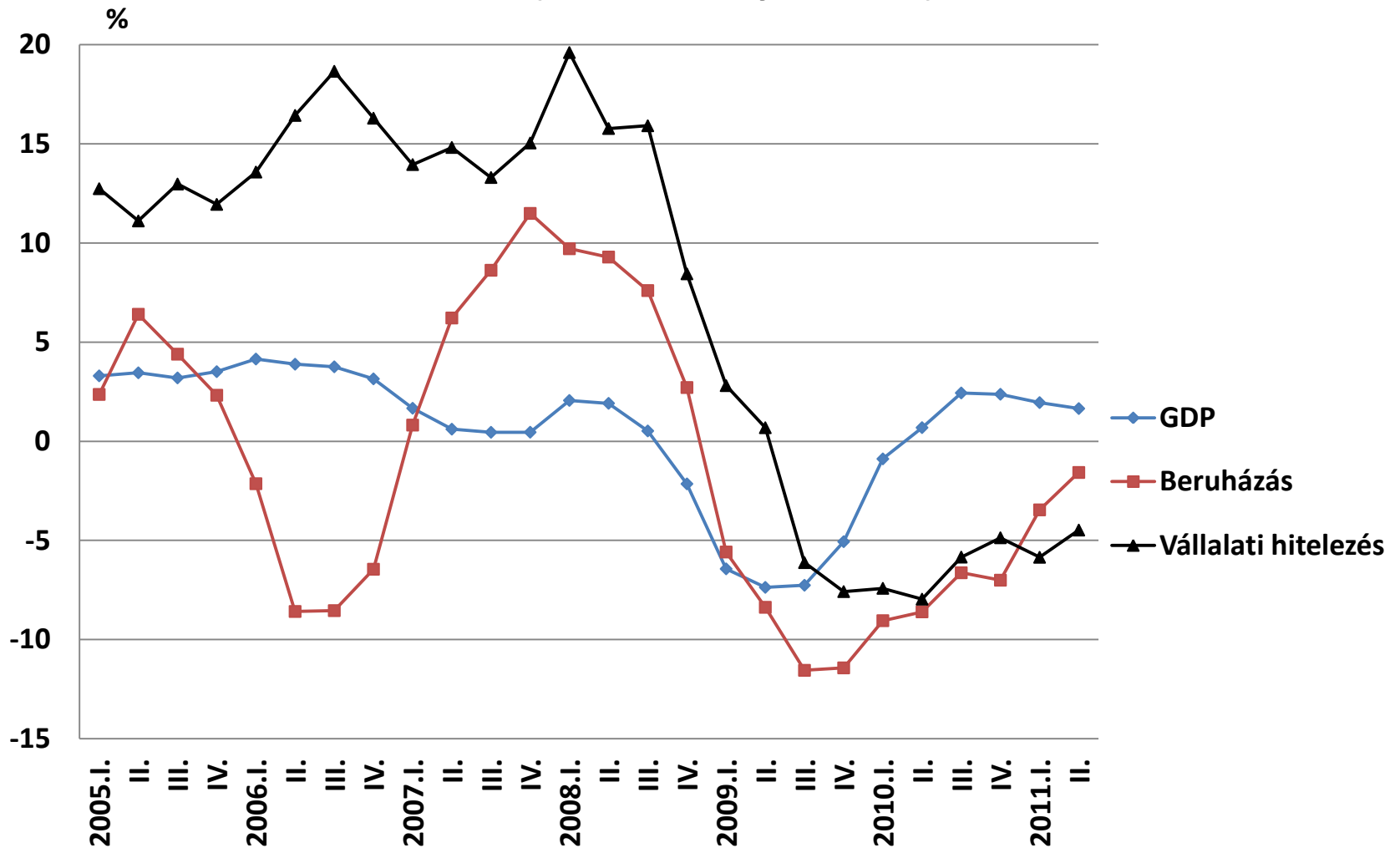
Forráskivonás látható következménye:

a hitelszűkítés a beruházások csökkenésével, a GDP hanyatlásával jár (ábra)

Hitelszűkítés: ok vagy okozat?

MNB szerint kínálati hatás erősebb a keresletinél

A vállalati hitelezés, a beruházások és a GDP alakulása (év/év, árfolyamszűrt)

3. Banki válaszok: a körvonalazódó üzleti stratégiák

- a) Tulajdonosi motivációk
- b) Verbális jelzések
- c) Már látható jelzések a hitelezésben

a) Tulajdonosi motivációk

Szabályozási kényszer (tőkeemelési, likviditási)

- Bázel III. követelmény: tőkeemelés vagy a **tőkeáttétel mérséklése**
- A **hitel/betét arány csökkentése**: belföldi ügyfélforrások határozzák meg a hitelezés mértékét

Kelet-európai térséget sújtó extra-szigorítások:

A keleti piacokon jelenlévő **osztrák bankok** számára felügyeleti előírás

- **Tőkekövetelmény**: 2013. januárra teljesíteniük kell a Bázel III. tőkeemelési előírását
- **Hitelfék**: kelet-európai érdekeltségeik hitel/betét rátája az új folyósításoknál nem haladhatja meg a 110 százalékot 2011-től

A Magyarországon érintett 3 leánybank (Erste, RB, UC) részesedése a hitelállományból kb. 25%

Várhatóan a KKE-ben aktív többi bankcsoport is követi a példát, mivel az euróövezeti válság miatt az Európai Bankfelügyelet is szigorít

Profit-elvárások:

- A hitelkockázati költségek csökkentése: hitelezési feltételek szigorítása új hitelek „adagolása”, hitelmegújítás szigorítása
- Jövedelmező üzletágak keresése: hitelezés helyett díjbevételes üzletek

Régiós stratégiák:

- Globális bankok (pl. GE, Citi): régiók közötti átcsoportosítás (Latin-Amerika, Ázsia, KKE)
- Kelet-európai fókuszú bankok: régióon belüli átcsoportosítás

„Nem szokványos” gazdaságpolitika és gyenge növekedési kilátások miatt Magyarország versenyhátrányban van a többi feltörekvő gazdasággal szemben

b) Verbális jelzések

„**Egyelőre** maradunk Magyarországon”

- mondta Herbert Stepic, a Raiffeisen International vezérigazgatója az elmúlt időszak profitabilitást sújtó kormányzati intézkedései dacára, amely megfelezte a Raiffeisen profitját (Dow Jones)

„A nyugati anyabankoktól érkező **finanszírozás csökkenése**

a legnagyobb kockázat, amely az euróövezeti válság további mélyülése esetén a közép-kelet-európai térségre hárulhat” (Fitch Ratings)

Van-e esélye új Bécsi Kezdeményezésnek?

- Euróövezeti válság miatt újból a bankközi piac befagyása várható
- EBRD szorgalmazza, de most az **ellenérdekek nagyobbak** (tőkekövetelmények miatt)
- Ha lesz is, **Magyarország kimaradhat belőle!**

c) Már látható jelzések a hitelezésben

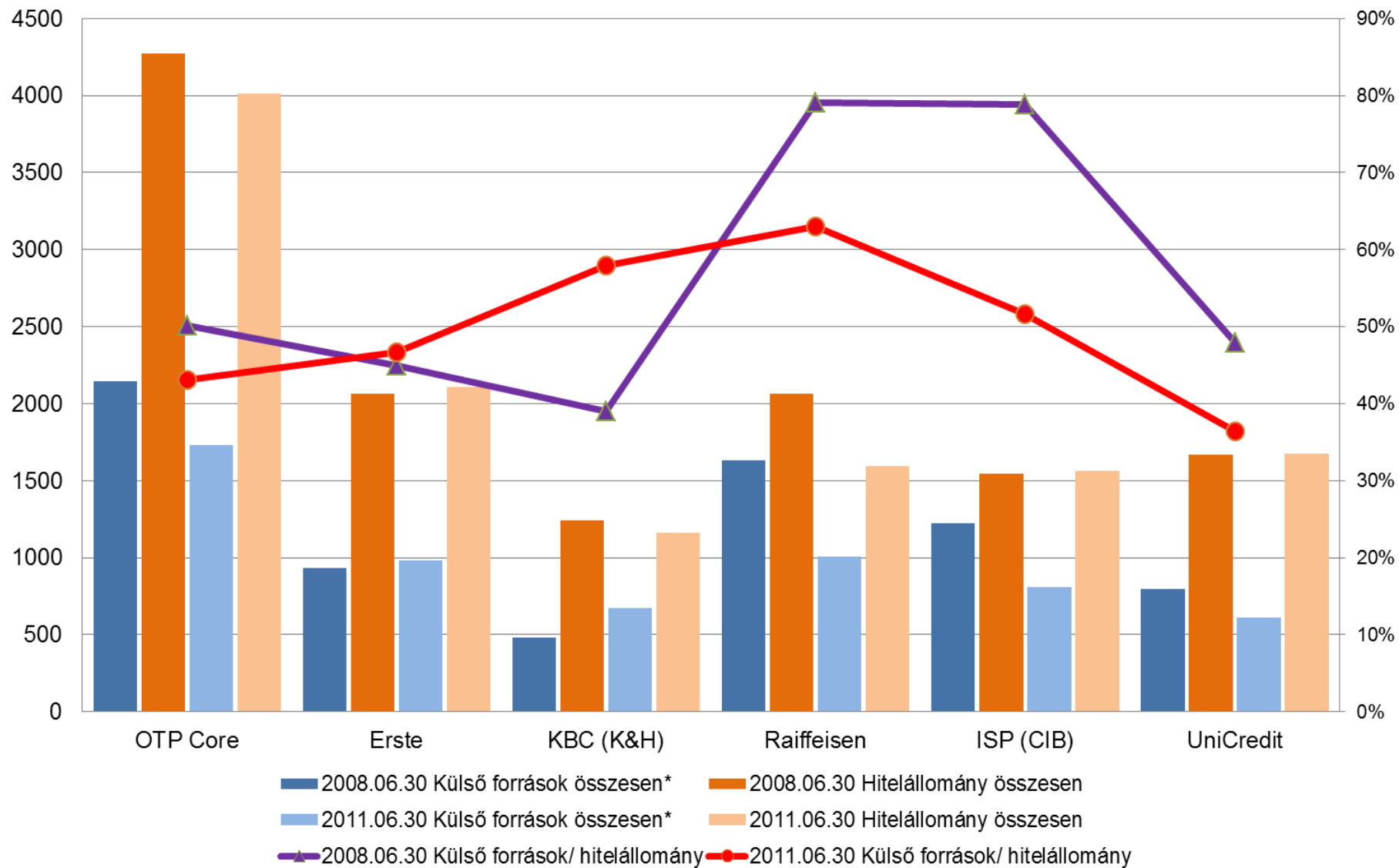
Ügyfélhitelek csökkentése

- Bankonként 5-15 %-os csökkenés 2010 nyara és 2011 nyara között (árfolyamszűrtén még nagyobb)
- Hitelezés mértékét mind inkább a belföldi forrásokhoz igazítják (ábra)

Hitelezési kondíciók szigorítása (MNB hitelezési felmérés, nov.)

- Törés a 2011-ben élénkülésnek induló vállalati hitelezésben, a szigorodó hitelezési feltételek miatt
- Legnagyobb visszaesés: kereskedelmi célú ingatlan finanszírozása
- Okok: a hitelezési képesség (tőke- és likviditási helyzet) romlása és a kockázatvállalási hajlandóság csökkenése
- Enyhülés rövid távon nem várható

HU CE6 - külső források szerepe a hitelezés finanszírozásában mFt

4. Várható következmények

1. Folytatódik a banki forráskivonás és a **hitelszűkítés**
2. A kormányzati beavatkozások hatása súlyosabb, mint a válság primer hatása, ezért **végképp leszakadunk a térségben is**
3. Hitelrendszer tartós működési zavarai: pénzkivonás (negatív multiplikátor) **gazdaság összehúzódása, tartós recesszió**

5. Következtetések

Bizalomerősítő intézkedések kellenek sürgősen

- **Politikai korrekciók:**
 - Alkotmánybíróság, Költségvetési Tanács jogosítványainak visszaállítása
 - a hatékony monetáris politikához az MT-tagok kormánytól való függetlenségének biztosítása
- **Gazdaságpolitikai korrekciók:**
 - A befektetői-megtakarítói bizalom helyreállítása: IMF-megállapodás
 - A pénzügyi és működőtőke-befektetőket elriasztó beavatkozások (ágazati különadók, végtörlesztés, plázastop) felfüggesztése

Köszönöm a figyelmet!